

Filmskaparen Steven Spielberg, som her loftar eit av barna som spelte i Schindlers liste, vil dokumentera for all framtid vitneutsegna til tusenvis av overlevande frå Holocaust.

FOTO: UIP

Sammlar Holocaust-vitne i ein gigantisk database

Den suksessrike filmskaparen Steven Spielberg byggjer opp ein gigantisk database med vitneutsegner frå jødar som overlevde Holocaust. Titusentvis av overlevande skal intervjuast på video.

Av Johannes Morken
Vårt Land

ARBEIDET med filmen om industrimannen Oskar Schindler, som berga fleire hundre jødar unna dødsleirane til Hitler, snudde opp ned på mykje i livet til mannen bak filmar som E.T. og Indiana Jones.

– Filmen endra synet mitt på livet og trua på Gud, seier Spielberg sjølv.

Dei som såg «Schindlers liste» hugsar sikkert sluttsenen: Filmen går frå svart-kvitt og over i farge når vi ser jødar som Oskar

Schindler berga og etterkommarar, leggja steinar på grava til Schindler.

Det er herifrå Spielberg no går vidare: Han vil dokumentera personlege vitneutsegner frå tusenvis av jødar som, på same måten som dei som stod på lista til Schindler, unngekk krematoria.

Databasen vil til domes gjera det mogeleg, med hjelp av ei datamaskin, å studera ein spesiell togtransport til ein dødsleir. Ved å tasta inn nøkkeldata om transporten, får han eller ho som styrer PC-en, høyra vitneutsegner frå menneske som overlevde nettopp denne togtransporten.

Vil æra de overlevande

Filmskaparen Spielberg vil æra dei overlevande, støtta opp under kampen for toleranse mellom folkeslaga og gjera sitt til at det skal bli råd å nekta for at Holocaust verkeleg skjedde, skriv avisa The Independent on Sunday.

Spielberg er ofte vorten spurd om kva som vert den neste filmen hans.

– Eg er i gang med ein redningsoperasjon. Vi skal gje dei overlevande ein sjanse til å overleva to gonger. Vi vil gje dei sjansen til å overleva for alltid, sa Spi-

elberg i New York nyleg under ein middag som vart halden for å samla inn pengar til prosjektet.

Prosjektet har fått namnet «Survivors of the Shoah Visual History Foundation». Over 100 menneske er i gang med å samordna arbeidet som strekkjer seg over fem kontinent.

Også norske

– Stiftinga er svært interessert også i å intervju norske overlevande frå dei nazistiske dødsleirane. Men forebels har ikkje leiinga presentert konkrete planar for intervjuarbeid her i landet, seier Grete Bo til Vårt Land.

I sju månader var ho tilsett i stiftinga i New York som kameraassistent og intervjuar. I dag arbeider ho med filmproduksjon i Oslo.

Intervjuarbeidet er i full gang i USA, Canada og Australia. Dei fyrste intervjuar er også gjorde i fleire europeiske land.

Under arbeidet med Schindlers liste kom Spielberg i kontakt med eit amerikansk prosjekt der målet var å intervju så mange overlevande som råd. Dette materialet vart innlemma i Spielbergprosjektet.

For 1997 er omme skal ein har på 1500 menneske vera i full sving

med å intervju så mange som mogeleg av dei overlevande. Videoopptaka frå titusentvis av intervju skal digitaliserast. Også anna materiale som tekst, bilete frå leirane og kart skal inn i databasen. Museum i Israel og USA skal kunna kopla seg til dette elektroniske arkivet med direkte telefonline. Utgåver på CD-rom skal seljast til skular og andre institusjonar.

Vitneutsegner

– Til domes vil folk i Aust-Europa, der antisemitismen framleis eksisterer, kunna sjå vitneutsegner og kanskje sjå folk dei kjenner, som hur i nabolaget, og høyra erfaringane deira, seier ein av nøkkelmennene i arbeidet, forskingsdirektør Ari Zev til The Independent.

Dei fleste som vert intervjuar har meldt seg sjølv og vil for fyrste gong fortelja offentleg om mæret til dødsleirane. Mange av dei som skal intervjuar overlevande, er sjølv barn av jødar som slapp frå dødsleirane i live.

– Vi vil fylla hol i det som alt er kjent, til domes høyra korleis folk fyrst kjende angsten. Dette kan berre opplevast gjennom vitneutsegner, seier Zev.

Peres ba etiopere om unnskyldning

JERUSALEM: Voldsomme protestaksjoner sist heig har tvungent den israelske regjering til å sette et vanskelig og ømtålig sosialt problem på sin dagsorden. Regjeringen må finne ut hvordan mer enn 56 000 mørkhudede, etiopiske jøder som innvandret på 1980-tallet kan bli integrert i det israelske samfunn og godtatt som samfunnsborgere på linje med alle andre.

Statsminister Shimon Peres ba i går offisielt om unnskyldning overfor den etiopisk-ættede befolkningsgruppen. Han sa at landets helsemyndigheter opptrer dumt og uansvarlig når de nekter å bruke blod fra etiopiske jøder, fordi de mener blodet kan inneholde aids-smitte. De svarte jødene mener at dette er en tom unnskyldning, og at hele affæren er et utslag av hvit rasisme.

Fleire tusen etiopiske jøder støtte søndag sammen med israelsk politi utenfor statsministerens offisielle bolig, under en protest mot at israelske sykehus ikke bruker blod fra etiopisk-ættede jøder. Flere av demonstrantene kom også til skade i sammenstøtene etter at de hadde kastet steiner og røykbomber og trengt igjennom politiets sperringer. (NTB-AP-DPA)